

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE] dnia 12 sierpnia 2026 r.

[REDAKCYJNE]

Minister Edukacji Narodowej
Al. Jana Chrystiana Szucha 25
00-918 Warszawa

PETYCJA

w sprawie zmiany art. 91b ust. 2 pkt 2 oraz ust. 2b ustawy – Karta Nauczyciela

Szanowna Pani Minister,
działając w interesie publicznym, na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnoszę uprzejmie o podjęcie prac legislacyjnych nad zmianą art. 91b ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela w celu umożliwienia, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zatrudnienia w placówkach oświatowo-wychowawczych nauczyciela niespełniającego wymogu kwalifikacyjnego, o którym mowa w art. 10 ust. 5 pkt 5 tej ustawy, za zgodą organu sprawującego nadzór pedagogiczny, na zasadach analogicznych do przewidzianych w art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela.

Proponowana zmiana

Proponuję:

1. w art. 91b ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela po wyrazach:

„art. 75–85z”

dodać wyrazy:

„oraz art. 10 ust. 9 stosowany odpowiednio w zakresie wyrażenia zgody na zatrudnienie nauczyciela niespełniającego warunku, o którym mowa w art. 10 ust. 5 pkt 5”;

2. w art. 91b ust. 2b Karty Nauczyciela dodać na końcu zdanie drugie w brzmieniu:

„Zakazu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie stosuje się w przypadku wyrażenia zgody, o której mowa w art. 10 ust. 9, stosowanym odpowiednio zgodnie z ust. 2 pkt 2.”

Uzasadnienie

Obowiązujący art. 91b ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela określa zakres przepisów tej ustawy mających zastosowanie do nauczycieli zatrudnionych w placówkach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2. W katalogu tym nie został jednak wymieniony art. 10 ust. 9, który przewiduje możliwość zatrudnienia nauczyciela niespełniającego wymogu kwalifikacyjnego, o którym mowa w art. 10 ust. 5 pkt 5, jeżeli wynika to z potrzeby organizacji nauczania lub konieczności zastępstwa nieobecnego nauczyciela, a jednocześnie nie ma możliwości zatrudnienia osoby posiadającej wymagane kwalifikacje. Zatrudnienie takie wymaga zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

Jednocześnie art. 91b ust. 2b stanowi obecnie, że nie można nawiązać stosunku pracy z nauczycielem przedszkola, szkoły lub placówki, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, który nie spełnia warunków określonych w art. 10 ust. 5 pkt 2–5. Przepis ten nie przewiduje jednak wyjątku odpowiadającego rozwiązaniu zawartemu w art. 10 ust. 8 i 9. W konsekwencji mechanizm odstępstwa od wymogu kwalifikacyjnego, który ustawodawca dopuścił w odniesieniu do nauczycieli szkół, nie może być wykorzystany w odniesieniu do nauczycieli placówek oświatowo-wychowawczych.

Powstaje w ten sposób rozwiązanie trudne do uzasadnienia z punktu widzenia spójności systemu prawa.

Art. 10 ust. 8 Karty Nauczyciela ustanawia zasadę, zgodnie z którą nie można zatrudnić nauczyciela niespełniającego warunków kwalifikacyjnych, z zastrzeżeniem ust. 9. Ustęp 9 wprowadza zatem ściśle określony i kontrolowany wyjątek od zasady kwalifikacyjnej. Nie oznacza on rezygnacji z wymagań dotyczących kwalifikacji nauczycieli, lecz pozwala organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny na indywidualną ocenę sytuacji, w której bezwzględne zastosowanie wymogu kwalifikacyjnego prowadziłoby do niemożności zapewnienia prawidłowej organizacji zajęć.

Proponowana zmiana nie zmierza więc do obniżenia standardów dotyczących zatrudniania nauczycieli. Jej celem jest objęcie placówek oświatowo-wychowawczych analogicznym mechanizmem ochronnym, jaki ustawodawca przewidział dla szkół.

Specyfika placówek oświatowo-wychowawczych

Potrzeba wprowadzenia takiego rozwiązania jest szczególnie widoczna w przypadku placówek oświatowo-wychowawczych.

Placówki te prowadzą różnorodną działalność edukacyjną, wychowawczą, rozwijającą zainteresowania i uzdolnienia dzieci i młodzieży (art. 2 pkt 3 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe). Charakter prowadzonych zajęć może wymagać udziału osób posiadających szczególne kompetencje merytoryczne, doświadczenie zawodowe lub praktyczne umiejętności odpowiadające specyfice określonych zajęć.

Obowiązujące przepisy kwalifikacyjne przewidują dla nauczycieli placówek oświatowo-wychowawczych określone wymagania dotyczące wykształcenia i przygotowania pedagogicznego. Zgodnie z § 24 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w placówkach oświatowo-wychowawczych posiada osoba, która ukończyła studia na dowolnym kierunku i posiada przygotowanie pedagogiczne.

Wymagania te są uzasadnione potrzebą zapewnienia odpowiedniego poziomu przygotowania osób prowadzących zajęcia. Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku osoba niespełniająca formalnego wymogu kwalifikacyjnego nie daje gwarancji należytego wykonywania zadań nauczyciela.

W praktyce mogą występować sytuacje, w których placówka dysponuje kandydatem posiadającym odpowiednią wiedzę, doświadczenie zawodowe i kompetencje merytoryczne, lecz nie spełniającym formalnego wymogu określonego w art. 10 ust. 5 pkt 5 Karty Nauczyciela.

Dotyczyć to może w szczególności zajęć o charakterze specjalistycznym, artystycznym, technicznym, sportowym lub związanych z określoną dziedziną praktycznej działalności.

W takich przypadkach całkowity zakaz zatrudnienia może prowadzić do sytuacji, w której placówka nie może powierzyć prowadzenia zajęć osobie faktycznie najlepiej przygotowanej do ich prowadzenia, mimo że weryfikacja jej przydatności do pracy mogłaby zostać przeprowadzona przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

Brak możliwości zatrudnienia osoby posiadającej wymagane kwalifikacje jako rzeczywista przesłanka wyjątku

Istotne znaczenie ma również konstrukcja art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela. Przepis ten nie daje dyrektorowi swobody w zatrudnianiu osób niespełniających wymagań kwalifikacyjnych. Możliwość zastosowania wyjątku została uzależniona od dwóch obiektywnych przesłanek.

Po pierwsze, musi wystąpić potrzeba wynikająca z organizacji nauczania albo konieczność zastępstwa nieobecnego nauczyciela.

Po drugie, nie może istnieć możliwość zatrudnienia osoby posiadającej wymagane kwalifikacje. Dodatkowym zabezpieczeniem jest konieczność uzyskania zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Jest to zatem rozwiązanie, które pozwala pogodzić dwie wartości: ochronę standardu kwalifikacyjnego nauczycieli oraz konieczność zapewnienia realnej możliwości prowadzenia zajęć.

Nie ma przekonujących powodów, aby taki mechanizm był całkowicie wyłączony w odniesieniu do placówek oświatowo-wychowawczych.

Proponowana zmiana nie obejmuje wszystkich wymagań dotyczących nauczyciela

Szczególnie istotne jest, że proponowana zmiana dotyczy wyłącznie wymogu określonego w art. 10 ust. 5 pkt 5 Karty Nauczyciela, a więc wymogu posiadania wymaganych kwalifikacji do zajmowania danego stanowiska. Nie przewiduje natomiast możliwości odstąpienia od pozostałych warunków określonych w art. 10 ust. 5 pkt 2–4 Karty Nauczyciela.

Oznacza to, że osoba zatrudniana na podstawie proponowanego wyjątku nadal musiałaby spełniać pozostałe ustawowe warunki dotyczące możliwości zatrudnienia nauczyciela. W szczególności proponowana regulacja nie tworzyłaby możliwości zatrudnienia osoby, która nie daje ustawowych gwarancji prawidłowego wykonywania obowiązków nauczyciela z przyczyn niezwiązanych z samym poziomem lub zakresem kwalifikacji zawodowych. Takie ograniczenie pozwala zachować podstawowy standard ochrony uczniów i prawidłowości wykonywania zadań oświatowych.

Kontrola organu sprawującego nadzór pedagogiczny

Wprowadzenie odpowiedniego stosowania art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela oznaczałoby również, że decyzja o odstąpieniu od wymogu kwalifikacyjnego nie byłaby pozostawiona wyłącznie dyrektorowi placówki. Zastosowanie wyjątku wymagałoby zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

Rozwiązanie to ma szczególne znaczenie w przypadku placówek oświatowo-wychowawczych, ponieważ pozwala każdorazowo ocenić, czy rzeczywiście występuje potrzeba organizacyjna uzasadniająca odstępstwo od wymagań kwalifikacyjnych oraz czy placówka rzeczywiście nie ma możliwości zatrudnienia osoby posiadającej wymagane kwalifikacje.

Organ nadzoru może tym samym uwzględnić zarówno interes placówki i uczestników prowadzonych zajęć, jak i konieczność zachowania odpowiedniego standardu jakości pracy pedagogicznej.

Proporcjonalność obecnego ograniczenia

Obecne rozwiązanie prowadzi natomiast do sytuacji, w której placówka oświatowo-wychowawcza nie może skorzystać z kontrolowanego wyjątku nawet wtedy, gdy:

- występuje rzeczywista potrzeba organizacyjna lub konieczność zastępstwa;
- nie ma możliwości zatrudnienia osoby posiadającej wymagane kwalifikacje;
- istnieje osoba posiadająca odpowiednie kompetencje merytoryczne i doświadczenie;
- a organ sprawujący nadzór pedagogiczny mógłby dokonać indywidualnej oceny zasadności jej zatrudnienia.

W konsekwencji ustawodawca wyłącza możliwość zastosowania mechanizmu, który w odniesieniu do szkół został uznany za wystarczające zabezpieczenie interesu uczniów i jakości procesu dydaktycznego. Trudno znaleźć racjonalne uzasadnienie dla takiego zróżnicowania.

Argument dotyczący równego traktowania podmiotów prowadzących działalność oświatową

Proponowana zmiana ma również znaczenie z punktu widzenia równego i proporcjonalnego kształtowania warunków funkcjonowania poszczególnych jednostek systemu oświaty.

Placówki oświatowo-wychowawcze są objęte regulacjami Karty Nauczyciela w zakresie określonym w art. 91b, a ich nauczyciele podlegają ustawowym wymaganiom kwalifikacyjnym. Jednocześnie obowiązujące przepisy pozbawiają te placówki możliwości skorzystania z ustawowego mechanizmu wyjątkowego przewidzianego w art. 10 ust. 9.

Nie chodzi przy tym o przyznanie placówkom oświatowo-wychowawczym szczególnego przywileju. Chodzi o zastosowanie wobec nich analogicznego, kontrolowanego mechanizmu wyjątkowego, który już funkcjonuje w Karcie Nauczyciela.

Korzyści wynikające z proponowanej zmiany

Proponowana zmiana pozwoliłaby:

1. zapewnić placówkom większą możliwość reagowania na rzeczywiste problemy kadrowe;
2. umożliwić prowadzenie zajęć przez osoby posiadające szczególnie wartościowe kompetencje merytoryczne i praktyczne, w sytuacji gdy nie jest możliwe znalezienie kandydata spełniającego formalne wymagania kwalifikacyjne;

-
3. zachować kontrolę organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad każdym przypadkiem odstępstwa od wymogu kwalifikacyjnego;
  4. zapobiec sytuacjom, w których względy formalne uniemożliwiają prowadzenie określonych zajęć pomimo istnienia osoby posiadającej odpowiednie kompetencje do ich prowadzenia;
  5. zapewnić większą spójność pomiędzy regulacją dotyczącą zatrudniania nauczycieli w szkołach a regulacją dotyczącą nauczycieli placówek oświatowo-wychowawczych.

Skutki proponowanej regulacji

Proponowana zmiana nie prowadziłaby do generalnego obniżenia wymagań kwalifikacyjnych wobec nauczycieli.

Wymóg posiadania odpowiednich kwalifikacji pozostałby zasadą. Zmianie uległaby wyłącznie możliwość zastosowania w odniesieniu do placówek oświatowo-wychowawczych wyjątkowego mechanizmu, który już obecnie funkcjonuje w Karcie Nauczyciela. Zastosowanie wyjątku byłoby ponadto uzależnione od wystąpienia określonych w ustawie przesłanek oraz od uzyskania zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

W rezultacie proponowana zmiana pozwoliłaby osiągnąć właściwą równowagę pomiędzy ochroną standardów kwalifikacyjnych a potrzebą zapewnienia placówkom oświatowo-wychowawczym realnej możliwości organizacji zajęć.

Podsumowanie

Obowiązujące przepisy prowadzą do sytuacji, w której art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela przewiduje kontrolowany i nadzorowany wyjątek od wymogu kwalifikacyjnego, lecz poprzez art. 91b ust. 2 i ust. 2b możliwość ta nie znajduje zastosowania do nauczycieli placówek oświatowo-wychowawczych.

W ocenie wnioskodawcy brak takiej możliwości nie znajduje wystarczającego uzasadnienia w specyfice tych placówek i prowadzi do nadmiernego ograniczenia ich możliwości organizacyjnych.

Proponowana zmiana nie zmierza do odejścia od zasady zatrudniania nauczycieli posiadających wymagane kwalifikacje. Jej celem jest jedynie stworzenie wyjątkowego, incydentalnego i podlegającego kontroli organu sprawującego nadzór pedagogiczny mechanizmu, pozwalającego na zatrudnienie osoby niespełniającej wymogu z art. 10 ust. 5 pkt 5 w sytuacji rzeczywistej potrzeby organizacyjnej i braku możliwości zatrudnienia osoby posiadającej wymagane kwalifikacje.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do zmiany art. 91b ust. 2 pkt 2 oraz ust. 2b Karty Nauczyciela w przedstawionym kierunku.

Z wyrazami szacunku,

